

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/126/2021
Identifikačné číslo spisu: 5116217986
Dátum vydania rozhodnutia: 28.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5116217986.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne W. G. (pôvodne žalobkyne 2/), bytom Ž. - W. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Halagan, s. r. o., so sídlom Framborská 253/21, Žilina, proti žalovaným 1/ N. W., bytom H. XXX/XXX, Ž. - W., a 2/ F. W., bytom H. XXX/XXX, Ž. - W., obom zastúpeným Advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Chovanec, s. r. o., so sídlom Vojtecha Tvrdeho 17, Žilina, o odstránenie stavby a vzájomnej žalobe o zriadenie vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Žiline pod sp. zn. 8C/188/2016, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. novembra 2020, sp. zn. 5Co/45/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 24. novembra 2020, sp. zn. 5Co/45/2020, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. novembra 2020, č. k. 8C/188/2016-405, konanie v časti o vypratanie skladu dreva z parcely pôvodných žalobcov 1/, 2/ KN-C č. XXX, záhrady o výmere 1137 m² v kat. území W., obec Ž., evidovanej Okresným úradom Žilina, katastrálnym odborom na LV č. XXX, zastavil a žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosti: a) na vlastné náklady odstrániť oplotenie s betónovými základmi, a to v časti podľa pripojeného vytyčovacieho náčrtu č. 43432611-138/2014 zo dňa 26.11.2014, vyhotovený E. R. M.O. - P., A. XXXX/X, R., v ktorej je postavené na parcele pôvodných žalobcov 1/ a 2/ KN-C parc. č. XXX - záhrady o výmere 1137 m², nachádzajúce sa v katastrálnom území W., obec Ž., okres Ž., zapísanej na Okresnom úrade Žilina, katastrálny odbor, na LV č. XXX, a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, b) na vlastné náklady odstrániť časť šopy, ktorá je postavená na parcele žalobcov 1/ a 2/ KN-C parc. č. XXX - záhrady o výmere 1137 m², nachádzajúce sa v katastrálnom území W., obec Ž., okres Ž., zapísanej na Okresnom úrade Žilina, katastrálny odbor, na LV č. XXX, a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, c) na vlastné náklady vypratať koterec z parcely pôvodných žalobcov 1/ a 2/ KN-C parc. č. XXX záhrady o výmere 1137 m², nachádzajúce sa v katastrálnom území W., obec Ž., okres Ž., zapísanej na Okresnom úrade Žilina, katastrálny odbor, na LV č. XXX, a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, d) na vlastné náklady po odstránení oplotenia, šopy, koterca, dotknutú časť parcely pôvodných žalobcov 1/ a 2/ KN-C parc. č. XXX záhrady o výmere 1137 m², nachádzajúce sa v

katastrálnom území W., obec Ž., okres Ž., zapísanej na Okresnom úrade Žilina, katastrálny odbor, na LV č. XXX, uviesť do pôvodného stavu navezením zeminy a zatrávnením, a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Ďalšími výrokmi zamietol vzájomnú žalobu žalovaných 1/ a 2/ a rozhodol, že pôvodným žalobcom 1/ a 2/ a Slovenskej republike patrí voči žalovaným 1/ a 2/ náhrada trov konania v plnom rozsahu. V prejednávanej veci sa pôvodní žalobcovia domáhali odstránenia oplotenía a šopy a vypratania koterca z parcely žalobcov (po pripustení zmeny petitu v zmysle podania zo dňa 31.7.2019) a tiež navrátenia pozemku do pôvodného stavu. Je zrejmé, že v prípade nehnuteľností je nutné sa domáhať ich odstránenia a v prípade hnutelých vecí vypratania. V posudzovanom prípade nebolo sporné, že oplotenie je stavbou spojenou so zemou pevným základom, t. j. nehnuteľnosťou v zmysle § 119 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), nakoľko oplotenie má betónový základ. Z odborného vyjadrenia č. 10/2019 (č. l. 311), vypracovaného súdom ustanoveným znalcom v priebehu sporu, vyplynulo, že aj šopa je stavbou spojenou so zemou pevným základom, t. j. nehnuteľnosťou v zmysle § 119 ods. 2 OZ. Ďalej mal súd v konaní za preukázané, že oplotenie aj šopa sú stavbami neoprávnenými, nakoľko ide o stavby postavené na cudzom pozemku (nie je rozhodujúce, že iba šťastí) bez toho, aby stavebníkov - žalovaných, svedčil právny titul umožňujúci zriadiť na cudzom pozemku stavbu. V zmysle § 135c OZ bol preto nárok žalobcov na odstránenie stavieb v zmysle § 135c ods. 1 OZ dôvodný a preukázaný. Súd ďalej nevzhladol také výnimočné dôvody, pre ktoré by bolo potrebné vyhovieť vzájomnej žalobe žalovaných a zriadiť vecné bremeno spočívajúce v povinnosti žalobcov strpieť stavbu oplotenía a šopy na pozemku parc. č. XXX.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 24. novembra 2020, sp. zn. 5Co/45/2020, v zmysle § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil (výroky II. až VIII.), výrok okresného súdu I. ponechal nedotknutý a pôvodným žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/ v plnom rozsahu s tým, že o jej výške sa rozhodne samostatným uznesením. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, prislúchajúceho spisového materiálu a vyhodnotení toho, čo uviedli v rámci odvolacieho konania strany konania konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie, ktoré vyhodnotil v súlade s ust. § 191 a nasl. CSP a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil, a preto s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP, keďže sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil sa len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov. Rozhodnutie súdu prvej inštancie zodpovedá zákonným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávajúci prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ktoré primerane vysvetlil. Odvolateľ k veci samotnej neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový stav a následne prijať právne závery. Keďže súd prvej inštancie sa vypořiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré boli uvedené v podanom odvolaní a na ktoré poukazovali žalovaní aj v priebehu prvostupňového konania, odvolanie nepovažoval odvolací súd za dôvodné. Pre zdôraznenie správnosti rozhodnutia odvolací súd pripojil aj ďalšie dôvody, v ktorých sa vypořiadal o. i. aj s odvolacou argumentáciou žalovaných.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku navrhnúť, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedli, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, jeho nedostatkami je nepresnosť, nezrozumiteľnosť, neurčitost jednotlivých výrokov, konajúce súdy niektoré dôkazy nevyhodnotili, niektoré nevykonali. V tomto smere poukázali na skutočnosť, že vyjadrenie právneho zástupcu žalovaných na pojednávaní „ďalšie návrhy na vykonanie dôkazov už nemáme“ neznamená, že tie pôvodné návrhnuté berú späť a už nežiadajú, aby sa vykonali. Ďalej súd prvej inštancie nerozhodol o nevykonaní dôkazov. Zároveň namietali nesprávne právne posúdenie otázky premlčania práva na odstránenie stavby a ďalšie skutočnosti, tak ako ich namietali už v odvolaní.

4. Pôvodná žalobkyňa 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaných navrhla, aby dovolací súd zamietol dovolanie žalovaných ako nedôvodné. Spolu s vyjadrením predložila súdu uznesenie Okresného súdu Žilina zo 6. októbra 2020 č. k. 30D/289/2020-96, Dnot 115/2020, právoplatné 6. októbra 2020, ktorým bolo rozhodnuté v dedičskej veci po poručiteľovi F. G., nar. X.X.XXXX, zomrelom XX.X.XXXX, naposledy trvale bytom Ž. - W., H. XXX/XXX. F. G., ktorý bol pôvodným žalobcom 1/ ešte i počas odvolacieho konania, je ako strana sporu označený i v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť, čo je jeho povinnosťou vyplývajúcou priamo z ustanovenia § 161 ods. 1 s použitím § 438 CSP. Procesné podmienky predstavujú základné procesné predpoklady, aby mohol súd autoritatívne rozhodnúť vo veci samej. Existencia a splnenie procesných podmienok je predpokladom poskytnutia súdnej ochrany ohrozeným alebo poškodeným subjektívnym právam v rozsahu článku 1 CSP. Súd je povinný zisťovať ich existenciu a splnenie v každom štádiu konania, teda aj v štádiu konania dovolacieho.

6. Jednou z podmienok konania je procesná subjektivita strany konania, známa podľa právnej úpravy účinnej do 30.06.2016 ako spôsobilosť byť účastníkom konania.

6.1. Občiansky súdny poriadok (ako zákon účinný v čase začatia konania) v § 19 vymedzil, že spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

6.2. Civilný sporový poriadok (účinný v čase rozhodovania odvolacieho súdu) v § 61 určuje, procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Nedostatok procesnej subjektivity je dôvodom zastavenia konania (§ 62 CSP), ak však strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať (§ 63 ods. 1 CSP). V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve (§ 63 ods. 2 CSP). Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

7. Korelátom procesného pojmu procesná subjektivita je hmotnoprávny pojem právna subjektivita (spôsobilosť na práva a povinnosti) (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 223). Procesnú subjektivitu má subjekt, ktorý disponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti. Fyzická osoba nadobúda spôsobilosť na práva a povinnosti narodením (spôsobilosť na práva a povinnosti má aj nasciturus pod podmienkou, že sa narodí živý) a stráca ju svojou smrťou. Nedostatok procesnej subjektivity je spravidla neodstrániteľnou vadou konania. Treba ale zvažovať, či strana nemá procesnú subjektivitu od začiatku konania, alebo ju stratila v priebehu konania. Ak strana nedisponuje procesnou subjektivitou v čase začatia konania, ide o neodstrániteľnú vadu konania, ktorej následkom je jeho obligatórne zastavenie. Ak dôjde k strate procesnej subjektivity fyzickej osoby počas konania, súd konanie zastaví, alebo v konaní (najmä ak ide o majetkový spor, ktorého legálnu definíciu zákonná úprava neobsahuje) pokračuje s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide. Ustanovenie § 63 ods. 1 CSP treba vykladať ako objektívnu možnosť či nemožnosť v konaní pokračovať (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 227). Uznesenie o pokračovaní v majetkovom spore vydá súd podľa § 63 ods. 2 CSP bezodkladne po skončení konania o dedičstve, avšak vo výnimočných prípadoch môže v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

8. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že pôvodný žalobca 1/ F. G., nar. X. L. XXXX, zomrel dňa XX.

L. XXXX. Dovolací súd vychádzajúc z § 470 ods. 1 CSP posudzoval otázku procesnej subjektivity žalobcu v tomto spore, i keď konanie bolo začaté pred účinnosťou CSP, podľa predpisov platných v čase podania dovolania, t. j. podľa ustanovení CSP. Zo spisu zistil, že odvolací súd vo veci rozhodol dňa 24. novembra 2020. Z uvedeného vyplýva, že pôvodný žalobca 1/ v čase rozhodovania odvolacieho súdu procesnou subjektivitou nedisponoval.

9. Nakoľko odvolací súd konal so žalobcom 1/, ktorý nebol nositeľom procesnej subjektivity (ani spôsobilosti na právne úkony), dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu za účelom odstránenia uvedeného procesného pochybenia (§ 438 ods. 1, § 63 ods. 2 CSP) vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

10. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

11. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok